

LİPİD AFEREZİ

Ömer KAN¹

Giriş

Çağımızın son dönemlerde önemli bir hastalığı haline gelen hiperkolesterolemi, özellikle de yüksek seviyede serum düşük yoğunluklu lipoprotein (LDL) düzeyleri, uzun dönemde artmış kardiyovasküler olay riski ile ilişkilidir (1). Aterosklerotik kardiyovasküler hastalığı olan ve yüksek risk altında olan birçok kişide hiperlipidemi tedavisinde lipit düşürücü ilaç tedavisinin, özellikle de statin bazlı tedavilerin kardiyovasküler olay riskini azalttığı bilinmektedir. (1)

Ailesel hiperkolesterolemi gibi bazı hastalar, statin bazlı ve diğer antihiperlipidemik ilaçların (fenofibrat, ezetimib, PCSK9 inhibitörleri vb) kullanımıyla LDL kolesterol değerlerini yeterince düşüremezler. Bunun dışında, bazı hastalar da lipit düşürücü ilaç tedavileri ile ilişkili yan etkiler nedeniyle yüksek yoğunluklu statin ya da diğer tedavi seçeneklerinden yararlanamazlar. Bu bireyler, kardiyovasküler olaylar açısından yüksek risk altındadır. (1)

¹ Uzm. Dr., İstanbul Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği, mdomerkan@gmail.com

Literatürde Lipid Aferezi ve Etkinliği

Lipid aferezi sonuçları ve etkinliği konusunda yapılmış olan çalışmalardan 2008 yılında yayınlanan HEART-UK aferez çalışma grubunun yaptığı çalışmada; LDL düzeyinde sadece diyet ile %7,5, diyet ve ilaç tedavisi ile %35, lipid aferezinin diyet ve ilaç tedavisi birlikte uygulanmasıyla ortalama %53 azalma tespit edilmiş olup, bunun sunucunda, hastaların, sadece diyet grubunda %46, diyet+ ilaç grubunda %33, diyet +ilaç +lipid aferez yapılan hasta grubunda ise sadece %18 oranında ateroskleroz progresyonu görülmüştür.(12) Aynı zamanda aterosklerotik lezyonlarda gerileme de görülmüş olup sırasıyla bu azalma oranı gruplarda %54, %67, %82 seviyelerinde gözlenmiştir.(12) Aterosklerotik lezyonlarda gerileme farklı bazı çalışmalarda da konfirme edilmiştir. Konu ile alakalı lipid aferez etkinliğinin anjiyografi ve intravasküler ultrason yöntemi ile değerlendirildiği lipid aferez+ ilaç ile sadece ilaç tedavisi alan hastaların karşılaştırıldığı bir araştırmada, lipid aferez+ ilaç alan grupta ölçülen damar lümen çapı ve plak alanında diğer gruba kıyasla anlamlı belirgin bir düzelme saptanmıştır.(13)

Sonuç

Lipit aferezi ve plazmaferez diyet ve tolere edilebilen en yüksek doz ilaç tedavisine rağmen hedeflenen plazma kolesterol değerlerine ulaşılmayan hiperlipidemi tanılı hastalarda bu tedavilere ek olarak düşünülmesi gereken invaziv tedavi yöntemleridir. İnvaziv olması nedeniyle oluşabilecek yan etkileri ve pahalı yöntemler olması nedeniyle hasta seçiminin iyi yapılması gerekmektedir. Uygun hastalarda tedavi etkinliğini artırması, mortalteyi ve morbiditeyi azaltması ve etkin bir tedavi olması nedeniyle kullanımı önerilir.

Kaynaklar

1. Uptodate (2021) Treatment of drug-resistant hypercholesterolemia. (1 haziran 2021 tarihinde, https://www.uptodate.com/contents/treatment-of-drug-resistant-hypercholesterolemia?search=Treatment%20of%20drug-resistant%20hypercholesterolemia&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1, adresinden ulaşılmıştır.)

2. Akyol G, Kaynar L, Solmaz M. Lipid Aferezi:Güncel yöntemler ve klinik kullanım alanları. Türkiye Klinikleri, Terapötik Aferez uygulamaları özel sayısı 15.06.2015 cilt:8 sayı:1 Sayfa: 27-31
3. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği. Dislipidemide Aferez Kullanımı. Dislipidemi Tanı ve Tedavi Klavuzu 2019, Bölüm 8, Sayfa:65-66
4. Health Quality Ontario. Low-density lipoprotein apheresis: an evidence-based analysis. Ontario Health Technology Assessment Series. 2007;7(5):1-101.
5. Güncel Gastroenteroloji (2014) Hipertrigliserideminin İndüklediği Akut Pankreatit. (30.05.2021 tarihinde , <http://güncel.tgv.org.tr> den ulaşılmıştır.)
6. Yeh JH, Chen JH, Chiu HC. Plasmapheresis for hyperlipidemic pancreatitis. J Clin Apher 2003;18:181-5.
7. Lennertz A, Parhofer KG, Samtleben W, Bosch T. Therapeutic plasma exchange in patients with chylomicronemia syndrome complicated by acute pancreatitis. Ther Apher 1999;3:227-33.
8. Syed H, Bilusic M, Rhondla C, Tavaría A. Plasmapheresis in the treatment of hypertriglyceridemia-induced pancreatitis: a community hospital's experience. J Clin Apher 2010;25:229-34.
9. Bolan C, Oral EA, Gorden P, et al. Intensive, long-term plasma exchange therapy for severe hypertriglyceridemia in acquired generalized lipodystrophy. J Clin Endocrinol Metab 2002;87:380-4.
10. Bambauer R, Schiel R, Latza R: Low-density lipoprotein apheresis: an overview. Ther Apher Dial 2003;7(4):382-90.
11. Kozioliek MJ, Henning U, Zapf A, et al. Retrospective analysis of long-term lipid apheresis in a single center. Ther Apher Dial 2010;14(2):143- 52.
12. Thompson GR, HEART-UK LDL Apheresis Working Group. Recommendations for the use of LDL apheresis. Atherosclerosis 2008; 198(2):247-55
13. Matsuzaki M, Hiramori K, Imaizumi T, et al. Intravascular ultrasound evaluation of coronary plaque regression by low density lipoproteinapheresis in familial hypercholesterolemia. J Am Coll Cardiol 2002;40(2):220-7.